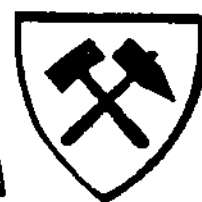

ÁRANYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Egész évre . . 12 K || Félévre 6 K
 Negyedévre . . 3 K
 HIRDETÉSEK DIJSZÁBÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, VII. ker., Abonyi-utca 11. (Bálint-utca saiki palota földszintjén).
 Telefon-szám: 108-00

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A fém- és szénbányászat kérdése.

I.

„Az állami fém-bányászat” című közleményhez — a fém-bányászatról.

„Az állami fém-bányászat” címe alatt Oczwirk Nándor főmérnök ur, a közérdeklődés felköltése érdekében, a lap folyó évi 42. számában cikket közöl. Szerkesztő ur, többek között engem is felhívott a hozzászólásra.

Megvallom őszintén, nem tarthattam magam eléggé illetékesnek, ily cím alatt, ezen ügyszóhoz szólani, mert Oczwirk ur, lényegében egy igen érdekes és komolyabb tárgyalásra méltó elmefuttatást végez a fém-bányászatról, — végül azonban a fém- és szénbányászati tisztviselők mozgalmára tér át, mely ügyben — szent igaz! — hogy szükség volna a közérdeklődésre, de más részről az ez ügyben megtartott értekezésből kifolyóan, az illető képviselők az indokokat, — melyek megkívánják, hogy a fém- és szénbányászat, fémkohászat- és bányaiskoláknál alkalmazott tisztviselők személyes illetékei a szénbányászat alkalmazottjainak teljesen egyenlő szabályok szerint állapíttassanak meg, — oly korrekt rövidséggel és — helyesen fejezték ki, hogy az kívánni valót nem hagy maga után.

Miután azonban a lassan hullámzó vízben az Oczwirk ur által bedobott kő némi hullám keresztelést is idézett elő s már Burdács Lajos főmérnök ur a differenciák tévedéseit helyesbítette is, kötelességemnek tartom a hullámok fölé egy kevés olajat önteni azon korszából, melybe, bányászati hosszú gyakorlatom ideje alatt, gyűjtöttem.

Oczwirk Nándor ur, igen helyesen arra az eredményre jut, hogy „az ujkori gazdasági szellemben semmi sem akadályozhat abban, hogy a Kárpátok sziklabérceit kikutassuk és oly bányászati értékeket hozzunk felszínre, amelyekre nemcsak nekünk, hanem szomszédainknak és az egész világnak szüksége van és a melyekből nekünk több van, mint Európa államai bármelyikének.”

Megállapítja, hogy a technika a jövő ez ügyben is, de akkor — ugymond — „készsük elő ezt a jövőt a technika e nyers anyagának is, a csereértékek feltárásával, mert ezekért a nyers — és gazdaságilag nélkülözhetlen értékekért egykor a birodalmak még ádáz tusákat fognak vivni; kár tehát ezeket parlagon hevertetnünk.”

Megállapítja a magántőke tartózkodó állapotát a fém-bányászati iparral szemben, még akkor is, midőn reális alapokon nyugvó produktív eredmények után a tőke bizalma indokolt lenne, mert — ugymond — „a hét kövér esztendő rendszerint követő sovány évek alaposan csökkentik a vállalkozó kedvet”; megállapítja, hogy „e változó szerencse a fém-bányászat természetében rejlik!”

Hogy — mai viszonyaink mellett — Oczwirk Nándor ur a való tényállást konstatálta, az kétségtelen. E tényállásból kiindulva, arra a következtetésre jut, hogy „fém-bányászat üzésére csak az alkalmas.”

Ezzel Oczwirk Nándor ur be is fejezte az állami fém-bányászat kérdését.

Kétségtelen, hogy itt egy nagy űr maradt hátra, mely a maga fontos nemzetgazdasági, technikai és pénzügyi kivánalmaival szemben, még jobban a sötét ismeretlenség ködébe borult.

Oly kérdés ez, melyet egy pár hirlapi cikk keretében tisztázni nem lehet, de sőt a legmagasabb elmék gyakorlati tudását is felülhaladja.

A kutató szellem alapos szaktudása által meg-edzett bányászati technika évszázados rendszeres fejlesztése van hivatva feltörni e kemény diót, lépésről-lépésre, a helyi viszonyok szerint, — jóformán — mindenütt más és más módon.

Egy kívánalomra azonban — nézetem szerint — okvetlen szükség lesz a bányaművek vezetése terén, még a legkedvezőbb technikai és pénzügyi viszonyok között is, akár állami — akár pedig magánkezelés mellett: *Ez a hazai hivatott és szakképzett egyéniségek teljes érvényesülése.*

Ezen kívánalom érvényesülése nélkül se a szén-, se a fém-, só- vagy vasbányászat terén igazi egészséges fejlődésről szó nem lehet. Olyan kívána-

lom ez a bányászat szociális fejlesztése terén, mint az önálló ipari és gazdasági téren az egyed kiválóságának érvényesülése a maga gazdasági önkörében.

Mihelyt a szociális társadalmi rendszer eléggé érett lesz felismerni az elvet, mely szerint nem a szószátyárság, vagy a sulynélküli stréberkedés, hanem a komoly, nyugodt munkásság mellett, a rendszeres gondolkozók ideálisan nemes törekvése kell, hogy érvényesüljön: a feladat sikeres megoldásának kezdetéhez jutottunk, a bányászati tevékenység terén is, úgy az állami, mint a magánérdekkörben.

Sajnosan kell megállapítanom, hogy a fém-bányászat terén az elmúlt évtizedek leforgása alatt, a hazai tőke gyengesége miatt, idegen pénzkufárok bányászati gründolása honosodott meg hazánk legértékesebb, — aranyat rejtő területein.

Ezen üzleti vállalkozásokban a hazai szakerőknek szerepe sohase volt. A hazai, laikus bányászattal foglalkozók, cégérül, az idegen tőkének bányászati kihasználásával érveltek mindannyiszor, a társadalom félrevezetése végett.

Ezen szomorú siker két körülményt igazol. Igazolja, hogy bányászati hitelünk ma lelketlenül feldulható, de — igazolja azt is, hogy már ismert, — bányászati vállalkozásra méltó területeink még mindig vannak.

A mai bányatörvény keretében az üzleti vállalkozás e fertőzött módszerétől, alig volna megvédhető a szénbányászat is.

Igen fontos állami érdekből, a bányászati vállalkozás rendje, legelsőbb is, reformálandó volna, úgy, hogy az többé *kizáróan* üzlet tárgya ne lehessen, hanem a komoly, hazai szakerőkkel, szakszerűen szervezett bányászati vállalkozásoknak legyenek kénytelenek átadni a tért.

Az erkölcstelen üzlet helyébe lépjen, az erkölcsi és hazafias erőkre alapított szakvállalkozás üzleti szelleme.

Ha a hazai bányászati vállalatok terén a hazafias és erkölcsi alap törvényes intézményekkel biztosított, úgy az állami erők segélye legfőképpen, három irányban érvényesülne leghathatóssabban a fém-bányászat fejlesztésére, nevezetesen

1. A vasuti vonalaknak a bányavidékeken való mielőbbi létesítése által, oly módon, hogy azok tervezete és kiépítése a bányászati kutatásra legérdemesebb hegyvidékeken át úgy lenne kivezelve, hogy egy központosító kohászati üzemmel közvetlen összeköttetést nyerjenek a lehető legrövidebb uton.

2. A fém-bányászatok működési terepén az állam a vizerőkben rejlő energiát karolja fel és építse ki, a legmagasabb hatályfokig; teremtsen ebből fokozatos, de tökéletes fejlesztéssel egy hatalmas állami tőkét s azt értékesítse a bányászat fejlesztésével.

3. A *kutató bányászat* megteremtése érdekében az összes bányászati érdekeltégű hegyes vidékeken végeztessenek államköltségen pontos és részletes felvételek, ez alapon a hegységek gyűrűzetes térképe állíttassék össze. E térképeken a geológiai viszonyok, pontos felvétel alapján, a bányászati igényeknek megfelelően legyenek feltüntetve.

A vasuti vonalak végső megérlelése érdekében az illető vidékek bányászati szaktisztviselőinek határozott véleménye kikérendő volna, még mielőtt egyes vasuti vonalra a szabadalmi engedélyek kiadatnának, mert különben apró idegen érdekek érvényesülhetnek, az állami nagy gazdasági érdekek rovására.

A vizerőkben rejlő energia fontosságát már a 18-ik század bányászata felismerte. A bányászat terén ismert vízi művek legnagyobb részét a 18-ik század végén és a 19-ik század elején építtek.

Selmebánya pl. rég elpusztult volna, ha vízi műveit nem örökölte volna.

Ha a föld kincseit előnyösen akarjuk kihasználni, úgy a fém-bányászat terén is, feltétlenül a nagyobb tömegek rendszeres feldolgozására kell áttérnünk s még így is a bányaköltségek a szociális igényekkel járó fokozatos munka- és anyag-árak emelkedése miatt, aránytalanul nagyobb lesz, mint a szénbányászat terén, mert a szénbányászat üzemének megfelelően, energia szükségletét saját termésű szénének hulladékában is feltalálja.

A fém-bányásznak a jövő bányászat fejlesztése érdekében, adott viszonyaihoz mérten, a viszonylag drága gőzerőt csak addig szabadna használni, míg a rendelkezésre álló vizerő energiáját, az elérhető legmagasabb fokú fejlesztés mellett állandósította, részben vízhatlan anyagból készült forrásfogók — állandó jellegű vizitárók — völgyzáró gátak által, részben pedig magas vizesések létesítése segélyével.

A jövő szénbányászata legtöbb helyen, utalva lesz arra is, ha élni akar, hogy a rendelkezésre álló hegyvidéki magasnyomású vizerők olcsó energiáját a bányamivelés munkakörébe is bevezesse, mert csak így nyerhet anyag- és munkaköltség megtakarítást, tömegesebb termelése és értékelése terén.

Ily feladatokkal szemben, az állami fém-bányászat keretében, különösen, mielőbb telveendő volna az ugynevezhető „*energia bányászata*” is, mert ezáltal a vízi erők nagyobb központosítása is elérhető lenne, mely úgy a kincstári, mint a magán bányászat energia szükségletét ott, ahol ez lehetséges, a legolcsóbban elégitené ki.

A vizerők energiájának építkezésénél megjegyzendő, hogy annak tökéletes műnek kell lenni, mely *az állandóság jellegét magában viselje*, mert csak így képezhet örökös állami tőkét, mely minden ipari létesítmény alapját képezhetné, még akkor is, ha idővel a bányászat kimerül.

A „*kutató bányászat*” kifejezését megkülönböz-

tetés végett szeretném használni a szokásszerű bányászok rendszerével szemben, midőn az az ismert nyomon „lefelé” és „csapásirányban” szokott haladni.

A kutató képesség gyökerét a gyakorlati vizsgálódás, éles megfigyelő képesség, rendkívüli szorgalom, kitartás és az ezzel összefüggő tudományos érdeklődés képezi.

Még a bányászok között is kevés akad, aki igazi kutató-bányász.

A régi kor bányásza a maga kezdetleges eszközeivel sokkal kitartóbb és tevékenyebb volt.

Ma a kutatás szükségét az a körülmény is indokolja, hogy az eddig szerzett tapasztalatok szerint a mélység felé az *ércképződés területe*, a *tellérképződés méreteinek határam belül*, a *bányavidékek általános jövőlgységétől lefelé a mélységgel arányosan szűkül* s a tellérközök érc tartalma, a részlet geológiai viszonylatoktól függően szakaszossá s később fészkesse válik. A szakaszos és fészkes előjövétel, a mély művelés után, szintén a költségek aránytalan emelkedését igazolja, a felsőszinti kutató bányászattal szemben.

Ma a kutatás kérdését, a nehezebb megélhetési viszonyok és az anyag drágasága miatt, magán-egyének nem képesek megoldani.

A kutatás műveletéhez ma a nagyobb pénzügyi és szakterők összevonására van szükség, mert a mai kor kutatása nem lehet egyedül a véletlen lelete, hanem vagy a bányavállalatoknak, vagy pedig az e célra alakult kutató-vállalatoknak céltudatos munkája, a legvalószínűbbnek jelzett vonalon, a kőzetben hajtott kutató-vágatoknak.

Mielőtt egy vállalat ily költséges feladatba kezdene, legalább is annyira szüksége van, hogy az a vidék, ahol kutatni akar, pontosan legyen térképezve s e térképen a geológiai változatok a legrészletesebben legyenek feltüntetve, mert helyes meghatározást, még a legmagasabb gyakorlati bányásztapasztalat alapján is, csak kitűnő térkép alapján lehet elérni.

A bányavidékek pontos térképezése és ezen a legrészletesebb geológiai változatok feltüntetése, a jövő bányászat érdekében, a *legelső állami* feladatok közé tartozik.

Pontosan térképezett, geológiailag kidolgozott és szakszerűen átgondolt terv alapján a bányavállalat valószínűségi alapot nyer, mely alapon a bizalom erősödik s a vállalkozás idegenkedő már nem lehet.

A fémbányászat feladata kétségtelenül nagy és nehéz feladat, mely magas képzést, éles látást, nagy szorgalmat és sok tapasztalatot kíván s ezek mellett a szabad akaratú egyéni érvényesülését okvetlenül megkívánja.

Ez éppen így van a szén- és vasbányászatnál is, számba nem jöhető variációkkal.

A bányaviszonyok veszélyességére vonatkozólag magam is hozhatnék fel több esetet, ahol egyenesen

a végpusztulás érzetével kellett megküzdenem, de éppen ebből az a szigorú kötelességérzetem fakadt, hogy a bányamivelés terén a legmagasabb biztonság fejlesztendő ki.

A jövő bányászat feladatai közé tartozik, hogy legyen az szén- vagy lémbányászat, a biztonságot oly fokúvá tétessék, minden különleges természeti viszonyoknak megfelelően, hogy a biztonság a legmagasabbra, míg a baleset a minimumra csökkenjen, a bányászatok terén is.

Én tehát a *tömeges* és *különleges* feladatok között, valamint a *bányászati munka veszélyessége* között — *általában* — különbséget nem látok; nem láthatok azért, mert ily különbség csak egyes részletekben fordulhat elő.

A részletek nehezebb feladata, rendszerint a maga speciális emberét is megtalálja; meg kell találnia.

A megkülönböztetés magában is egyoldalú és veszélyes.

A megkülönböztetésnek bizonyos fokig önzés az alapja.

Az önzés igazságtalan.

A bányászat nagy társadalmában nem szétkülönítésre, sőt ellenkezőleg, tömörítésre van szükség.

Vajjon megoldható-e a fémbányászat a maga nagy és nehéz feladatait az állam érdekében, ha a *természetes kiválóatódásra* a megkülönböztetés egyoldalú intézkedése által mód nyújtatnék? Soha! Mert az akaratú egyéniségek rendelkezésére nem állanak.

A bányászatok fejlődésének érdeke egészen mást követel; megkívánja az egyéniség kiválóságának kiforrását, vagyis a szakvezetés terén alkalmazott, technikailag képzett egyéneknek olyszerű gyakorlati alkalmazását, mely egyéniségük nemességét megacélozza s akaraterejüket teljesen kifejtse az önálló felelős munkakörre.

Hogy e magas feladat eléérhessék, úgy vélem, az állami bányászati tisztviselők között a fizetésmeghatározás kulcsát legelsőbbsen is azonosítani kell, mert különben ebből csak beteges kinövés fakadhatna az állami vagyonkezelés veszélyére. Másrészt a bányászok nagy társadalmába bevitelnék a megkülönböztetés önző mérge. Az együttműködésnek e legveszélyesebb ellenszere. Hogy a bányászati együttérzés és közreműködés bensőbb, a szakműködés pedig eredményesebb legyen, fel kell menteni az egyéni tehetségeket az alárendelt szellemi függéstől.

Ily szellemileg függő helyzetet idézett elő a mai érdekcsoportok szerint széttagolt nyugdíjrendszer, mely a szakembert egy álláshoz, egy igazgatói hatáskörhöz köti, úgy az állami szolgálat terén, mint a magántársulati szolgálatban.

Ezen rendszer mellett az egyéni kiválóság megfelelően nem érvényesülhet a bányászatnak, mint főcéljának javára; másrészt meg a vállalatoknak nincs módjukban felismerni a speciális feladatok megoldá-

sához, vagy vállalatuk élére a leghivatottabb egyéniségeket.

Ha az összes végzett bányászati-szak, technikus tisztviselői tekintet nélkül, hogy állami, vagy társulati szolgálatban állanak, egy, államilag ellenőrzött, közös nyugdíj-egyletnek volnának tagjai, úgy egyrészt az egyéni tehetség szabadulna fel legnagyobb nyűgétől; az egyéni érvényesülés útja sokkal őszintébb és természetesebb lenne, mely a bányászati feladatok teljesítésére jóval hasznosabb. Másrészt az igazi szak tudás értékesebbé, de tekintélyesebbé is válnék.

Az egyéniségnek így módon való érvényesülése végeredményképpen a bányászati vállalkozás sikerét biztosítaná.

Ugy sejtem, hogy hazai bányászatunk teljes felvirágozása és ez eszme végső érvényesülése mellett nyerhet teljes kifejlődést, mert végeredményében mégis csak önző az ember, jóllehet a gyakorlati életben a tettek mezején elért cselekedetek értéke lehet az igazi osztó.

Oláhláposbánya, 1909. november 10.

Poós Lajos,

m. kir. bányatanácsos.

II.

A fém- és szénbányászok ügye.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Miután tudomásomra jutott, hogy Oczwirik Nándor ur reflektál felszólalásomra, bevártam nyilatkozatát, mielőtt a közleményembe talán mások tévedéséből, de mindenesetre tudtomon és akaratomon kívül s így szándékom ellenére becsuszott sajtóhibát rektifikáltam volna. Vártam a kiigazítással azért is, mert előre gondoltam, hogy Oczwirik Nándor ur közleményemnek ezt a részét okvetlenül szóvá teszi, de arról, hogy a nyilvánvaló sajtóhibát céltartalomnak misztifikációnak fogja minősíteni, bevallom, még álmodni sem mertem volna.

Ily körülmények között meg vagyok győződve, hogy a t. szerkesztőség eleget teend kívánságomnak, s a kezei között levő kéziratomból állapítja meg, hogy én a szénbányászat államosítását szóba sem hoztam, egyszersmind pedig nyilvánosan fogja igazolni, hogy eme kéziratom harmadik bekezdésében: „csak természetes, hogy Oczwirik ur is ezt az irányt követi, legaiább a szénbányászat tekintetében“, a „szénbányászat“ *) szó helyén eredetileg a „fém-bányászat“ szó szerepel. Hiszen tényleg csak a fém-bányászatról és a fém-bányászati mérnökökről lévén szó, Oczwirik Nándor urnak felszólalásom tárgyát képező cikkében, józan észszel — tendencia nélkül — a szénbányászatot, különösen oly értelemben meg sem említhettem.

Ezek után reményelem, hogy oly tendenciát, melyet közleményemből kiolvasott, többé Oczwirik ur sem fog nekem tulajdonítani. Habár megvallom, hogy semmi különösét sem látnék abban sem, ha a fém-bányászat államosításáért sikra szálló cikkirő ur — még ha egy magánszénbánya műszaki vezetője is — egyszersmind a szénállamosítás hive lenne. Mert hiszen ez nem bűn, fentartván természetesen a komoly magánvállalkozásnak általa hangoztatott —

*) A szócsere tisztán sajtóhiba, amint azt Burdás ur előző cikkének kéziratából megállapítottuk.

és általam is elismert — tiszteletet parancsoló szükségességét és kétségtelen jogosultságát.

Egyebekben Oczwirik Nándor ur igen tisztelt és kedves kollegám nyilatkozatára nem is kellene válaszolnom. De egy pompás ötlete meglepte figyelmeimet. Ő ama tényként beállított nyilatkozatommal szemben, hogy t. i. a fém-bányászok kénytelenek a szénport nélkülözni, amelynek veszélyessége ellen a szénbányászoknak küzdeniök kell, — megirigyli a fém-bányászok üde és jó levegőjét! — Bizonyára a világhírű Comstock telermély művelése lebegett lelki szemei előtt, a hol a 450 m. mélység körül 49°, a 670 m. mélységben már 67° meleg a levegő és a hol a 900 m. mélységen tul minden eddigi tudomány és technika elégtelennek bizonyult az elviselhetetlen hőség leküzdésére. Vagy talán a selmechányai kincstári Ferenc József akna s esetleg a kapnikbányai kincstári Magyar akna mély miveleteire gondolt, ahol a levegő üdesége egy török gőzfürdőnek is becsületére válnék? Vagy a szomolnoki kénkovand bányák levegője nyerte meg tetszését, amely az embernek nemcsak a torkát jól megcsiklandoztatja, hanem a szíverést és a tüdő működését is alapos próbára teszi.

Teljesen egyetértek Oczwirik Nándor urral, hogy a veszélyesség fokának megállapítása a bányahatósági statisztika dolga. De a statisztika dolga és feladata még egyéb is. Ajánlom becses figyelmebe a „The Mining Journal“-nak két Cornwalli szénbányában (Corn Brea és Tin croff) legutóbb előfordult baleset alkalmából, éppen a statisztika adatai alapján írt, megszívlelésre méltó következő sorait:

„A belügyministerium részéről éppen most kiadott kék könyv második (Munka) részében megállapítatik, hogy csak a legutóbbi négy év alatt előfordult földalatti halálesetek arányszáma 22-vel csekélyebb a fém-bányászatnál, mint a szénbányászatnál. E tény gondolkodóba ejt és kétségtelenül megfontolást igényel. A különbség semmi esetre sem irigylésre méltó és hacsak saját kezdeményezésünkben nem hatolunk ennek a dolognak mélyére, egyszer csak annál bizonyosabban reá fogunk kényszeríteni erre. Levelezőjük mindig lehetőleg kikerülte, hogy ezzel a dologgal is foglalkozzék, de megjön az ideje, amidőn ily cselekvés parancsolólag fog fellépni. Ha a cornwalli bányák baleset állaga nem tehető annyira biztosnak — mondjuk — amily biztosak a Durham és Monmouth kerület szénbányái, mihaszna modern tökéletesítéseiteinknek és készülékeink alkalmazásának? Vajjon a felügyeletben vagy a vezetésben van hiba, ezt vitatni most nem szükséges, de tény, hogy a balesetek százaléka nem felel meg az összes bányák átlagának, hanem a biztos bányák comparativ immunitásának és a veszélyek tul magas százalékának. Ha másért nem, már azért is sürgősen figyelmet kíván a dolog.

Részemről „A Bánya“ szaklapot a bányászati vonatkozású összes jogos éldekek egyik szószólójának tartom, persze azt nem tudhatom, hogy szerkesztősége mit itél meg lapjába valónak és mit nem, de azt igen is tudom, hogy ami igaz, bárhol is közöltetik, igaz marad.

Végül még csak egy megjegyzést. Oczwirik Nándor kolléga ur téved, ha azt hiszi, hogy a fém-bányászati kollégák akciójának támogatásához járul, midőn „nem kívánja vitatni az óhaj jogosultságát, csupán csak azt szeretné kiemelni“ stb. stb.“

— Ez ellen szólaltam fel. Befeleztem.

A szerkesztőségnek sok jó szerencsét!

Burdás Lajos.

Magyarország vasérckészlete.

Ismét tollunkra vesszük azt a tervet, amiért f. évi 29-ik és következő számainkban valóságos harci-riadókat intéztünk az ország gazdasági közvéleményéhez. Elsősorban a kereskedelmi és iparkamarákhoz, de az ország többi gazdasági tényezőihez is. Már-már attól kelle tartanunk, hogy ez a hangos szózat is üresen nyom nélkül hangzik el és mind segítségünkre jönnek. hazánk legilletékesebb szaktudósai és némi számokkal megvilágítják ezt a kérdést, hát ettől ugyancsak libabórt kaphat az ország gazdasága.

Lóczy Lajos dr. egyetemi tanár, a m. kir. földtani intézet igazgatója, Papp Károly dr. osztálygeológus és Bene Géza bányamérnök, aninai bányafelügyelő írták ezt a számos bányatérképpel és geológiai ábrákkal illusztrált hatalmas munkát. A munka az 1910. év nyarán Stockholmban tartandó nemzetközi geológiai kongresszus céljaira készült, amely kongresszus a világ vasérckészletének a megállapításával fog foglalkozni. A munka a következő adatokat tartalmazza:

A Magyar Szent Korona Országainak jelenlegi vasérctermelését tekintve, kitűnik, hogy a hét vasipari kerületben a Szepesgömöri Érc-hegység van az első helyen, amennyiben ez a vasipari kerület a múlt évben 123 négyszögkilométernyi bányatelkein 1.215,500 tonna vasércet produkált. Másodsorban következik a Hunyadi vaskőtelep, amely 10 négyszögkilométernyi területen 262.000 tonna vasércet s harmadsorban a Krassószőrényi vaskőhegység, amely 6 négyszögkilométernyi bányatelkeiből 160,000 tonna vasércet termelt. A többi négy vasipari kerület, u. m.: az Északkeleti kárpátok, a Bihar-hegység, a Székelyföld s Horvátország, csak csekély mennyiségű vasércet produkált. A magyar birodalom összevéve a múlt évben 1.666,020 tonna vasércet termelt 11.439,304 korona értékben. Ebből részint nyers állapotban, részint pörköltve 622,518 tonnát 4,138,646 korona értékben külföldre vittek. A honmaradt 1.043,502 tonna vasércből hazai olvasztóink és gyáraink 440,236 tonna nyersvasat és vasöntvényt állítottak elő 36.329,178 korona értékben.

Magyarország vasérci között a legelterjedtebb érc a sziderit, vagy vaspát, amelynek vastartalma 40 százalékot tesz ki. A gömörmezei Vashegyen nagyobb tömegben van a limonit 45 százalék vastartalommal, amely azonban a mélységben szintén szideritté válik. A borsodmezei Rudóbánya főérc a limonit, amelynek vastartalma azonban 40 százalékon alul marad. A Hunyadi Vaskővonulatban a magyar kincstár jelenleg 45 százalékos barnavasércet termel, a mélyebb szintekben azonban itt is a 38 százalékos sziderit a főérc. A legmagasabb vastartalmat mutatják a Krassószőrényi Hegység ércetelei, amelyekben a magnetit és hemanit ércet átlagosan 50 százalék vasat, de itt-ott 60 százalék vasat is adnak. A jelenleg vasolvasztásra nem használt ércetek közül a Szepesgömöri Érc-hegységben a havasi pátvaskő és az ankerit figyelemreméltó ércetek 20 százalék vastartalommal, a hevesmezei Szarvaskőn a wehrli nevű vaskő 40 százalék vassal, egyéb vidékeken pedig a pirít vagy vaskovand 40 százalék vastartalommal. A Bihar-hegységben a bauxit nevű ásvány az alumínium mellett 15 százalék vasat tartalmaz, amíg a Hunyadi Vaskővonulatban a kovás vaskő az az érc amely 20 százalék vastartalmával egykoron még sorra kerülhet.

A magyar birodalom reménybeli vasérckészletét illetően az első helyen a Szepesgömöri Érc-hegység áll, amelynek vasérckészlete — Papp Károly dr. osztálygeológus becslése szerint — megközelíti a 74 millió tonnát s ezenkívül még 18 millió tonna olyan vasércre lehet itt remény, amelyet a jövőben a technikai eszközök tökéletesbülésével szintén fel lehet vasra dolgozni.

Második helyen áll a Hunyadi Vaskőtelep 17 millió tonnát megközelítő vasérckészletével s 4 millió tonna jövőben felhasználható szegény vasércel. A harmadik helyre a Krassószőrényi Hegység s a negyedikre Horvátország kerül 8—8 millió tonna vasérckészlettel; az ötödik helyen a Bihar-hegység s a hatodikon a Székelyföld áll; míg az utolsó helyen az Északkeleti Kárpátok következnek alig 5 millió-tonnára rugó vasérckészletükkel.

Mindezt összevéve, a magyar birodalom hét vasipari kerületében a feltárt és reménybeli vasérckészlet 112.036,600 tonnára rug, ehhez jön azután a jelenleg vasolvasztásra nem használatos, de a jövőben vasra feldolgozható 32.430,000 tonna érc, úgy, hogy hazánk összes vasérckészlete 144.466,600 tonnára becsülhető. Tekintve, hogy a magyar birodalomban évenként termelt 1.666,600 tonna vasércből jelenleg mintegy 622.000 tonnát külföldre visznek s ha fölteszszük, hogy a jövőben, az érc kivétel megszüntetése után, hazánk vasércszükséglete nem emelkedik magasabbra, mint a jelenlegi összes termelés: úgy a 144 millió tonna vasérckészlet hazánk vasércszükségletét 86 évre biztosítja.

*

A „Köztekedés és Közgazdaság“ című közgazdasági szaklap, foglalkozván ezzel a főfontosságú kérdéssel, a következőket írja: „Nagyon szomorú jövő ez iparunkra nézve. Mert hiszen a szén és a vas képezi minden országban minden ipar alapját. Mi lesz tehát a hazai iparból, ha elfogy a vasércünk? Már pedig elfogy és sokkal előbb, mint a tudós geológusok kiszámították. Mert először is fel nem tehető, hogy a vasérc feldolgozásával foglalkozó ipartelepek hazánkban ne fejlődjenek és ne szaporodnának. Ennélfogva okvetlenül emelkedni fog az évi szükséglet. Másodsor nem igen van kilátás arra, hogy az állam teljesen megtiltana a vasérc kivitelét. Még abban az esetben is tehát, ha lesz ily kiviteli tilalom, egy bizonyos mennyiség mégis kivitelre fog kerülni. Mindezt összevéve és számításba téve, közelebb járunk a valószínűséghez, ha azt mondjuk, hogy az ország vasérckészlete az ország vasércszükségletét legjobb esetben 50 évre biztosítja.

Komoly, felette komoly kérdés ez. Természetesen nem elég komoly arra, hogy pl. a képviselő urak figyelmét felköltené. Mert mi az, hogy elfogy a vasérc? Semmi! Csak meglegyen az önálló bank, majd lesz akkor vasérc is. Mert az önálló bank mindenre képes, még arra is, hogy már csak pusztá hangoztatásaival analfabétákból politikai gazdasági kapacitásokat teremtsen, de vasércet még sem fog produkálni. És ez okból mégis csak jó lesz, ha a kormány és a gazdasági érdekképviselet minél előbb és minél belterjesebben foglalkoznak e kérdéssel. Mert ha az eddigi eljárást követik, bizony Isten késő lesz.

*

Azok után amiket mi már e kérdésben írtunk, valóban kevés a mondani valónk. Szinte szerencsétlenség számba megy már, hogy hazánkban nincs közgazdasági közvélemény. Nálunk csak a politika érdekli az embereket, a politika, amely butit, amely megfosztja az embereket az önálló gondolkodástól, ami elvonja a munkától. Csakis így érhető, hogy még a legközelebb érdekelt szakkörök is szinte egykedvűen veszik az oly fontos kérdést, mint a vasérc kérdése. Reméljük, hogy a külföld majd időszerűvé teszi a kérdést és ha divatossá lesz, majd a mi szakköreink is foglalkoznak vele.

✱ HAZAI HIREK ✱

Kinevezések. A pénzügyminiszterjum vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök *Hatrik Károly és Hegedus Zoltán* okleveles fémkohóménök ideiglenes minőségű bányagyakornokot az állami szolgálatban véglegesítette.

Áthelyezés. A pénzügyminiszter *Schwarz Lajos* kohósegédmérnököt a fernezelyi kohóhivatalból a budapesti fémjelző és fémbeavató hivatalhoz, *Ponner János* kohósegédmérnököt pedig a selmeci kohóhivaltól a fernezelyi kohóhivatalhoz helyezte át.

Güll Vilmos halála. *Güll Vilmos*, a Földtani Intézet kiváló ageregeologusa 30 éves korában elhunyt. Halála váratlanul következett be, a megélesztett munka ölte meg. Temetésén ott volt a hazai geologus világ elitje, *Lóczy Lajos* kivételével, akit angolországi útja akadályozott abban, hogy a fiatal geologus tetemesen jelen lehessen. *Güll Vilmos* feladatává tette, hogy az Áltöld geológiai viszonyait alaposan tanulmányozza *Treitz Péterrel* együtt. *Böckh János* buzgó tanítványa volt. Minthogy a földtani intézet nem rendelkezett a szükséges alappal, biciklin és gyalog járta be az Áltödet, erőt megfeszítő munkát végezve. Éjjel-nappal dolgozott s ez a nagy munka döntötte korai sírba.

Halálozás. *Urbán Sándor* a Budapest—vidéki kőszénbánya részvénytársaság és az Eger—ésehi kőszénbánya részvénytársaság képviselője a hó 18-án váratlanul elhunyt.

A Bányászati és Kohászati Egyesület legutóbb tartott ülésén több konkrét esetről kifolyólag tárgyalta azt a sérelmes állapotot, hogy a közigazgatási hatóságok a vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1890. évi 22.578. számú rendeletére való hivatkozással a bányamérnöki oklevél birtokosait nem fogadják el hivatalos beadványok szerkesztőül. Az igazgatóság elhatározta, hogy illetékes helyen a rendelet megváltoztatását fogja kérni. *Gálócsy Árpád* titkár bejelentette, hogy a rudai 12 apostol bányatársulat e hónap 21-re érkekezletre hívta össze az érdekelteket, hogy az aranylopás megakadályozására alkalmas intézkedéseket megtárgyalják. A nemzetközi bányászati és kohászati kongresszus 1910-ben lesz Düsseldorfban. Az ülésen felmerült ennek kapcsán az az eszme, hogy az azután való nemzetközi kongresszust Budapesten tartsák meg 1915-ben. Az igazgatótanács ilyen szellemben megindítja az illetékes tényezőkkel a tárgyalásokat.

Eljegyzés. *Kachelmann Oszkár*, a *Kachelmann Károly* és *Fia* vihyei bányagépeket gyártó cég egyik főnöke eljegyezte *Mágoçy-Diétz Margit* kisasszonyt.

A Kazinci kőszénbánya részvénytársaság tőkeemelése. A Kazinci kőszénbánya részvénytársaság, amely 1896 óta áll fenn, állandóan veszteséggel dolgozott és csak a legutolsó évben, a szénkereskedelemben beállott kedvezőbb konjunktura következtében tudott nyereséget kimutatni. Most aztán a sok sikertelen kísérletezés után radikális lépésre szánta el magát a bányavállalat igazgatósága. Rendszerint közgyűlést hív össze, melyen kimondja, hogy az 1897-ben hozott alaptőkeemelésre vonatkozó határozatot hatályon kívül helyezi. Egyben pedig leszállítja az 1,000.000 koronányi alaptőkét 750.000 koronára, hogy azt 1670 darab 150 korona névértékű részvény kibocsájtásával nyomban felemelje 1,000.500 koronára. A bányatársaság igazgatósága abban reménykedik, hogy ezzel a tranzakcióval végre-valahára sikerülni fog a részvénytársaságot létrehozni.

Magyar petroleum Németországban. A lefolyt évben Németország petroleumbehozatala ismét emelkedett, amennyiben összesen 10,163.308 q-ra rugott a megelőző évi 9,944.138 q-val szemben. Igaz ugyan, hogy a lefolyt észtdőlemben épp úgy mint a megelőzőekben az amerikai petroleum fogyasztása jóval nagyobb volt, mint a más származású árué, hanem azért a magyar és osztrák

petroleum behozatalának emelkedése föltétlenül figyelmet érdemel. A lefolyt évben ugyanis 1,310.326 q petroleumot hoztak be Magyarország és Ausztriából a megelőző évi 819.043 q-val szemben. Ez az emelkedés azonban nem az amerikai petroleum rovására történt, hanem az orosz és román petroleum hátrányára, mely két utóbbi minőségéből összesen 417.254 q-val hoztak be kevesebbet. A magyar és osztrák petroleum behozatalának emelkedése tehát kb. 70%-ot tett ki. Azt mondják, hogy az osztrák petroleum még kedvezőbb eredményeket mutatna fel, ha minősége még jobb volna, bár elismerik, hogy ez a minőség az utolsó években jelentékenyen javult és különösen az orosz petroleummal szemben nagyot haladt. Azt is kifogásolják itt-ott, hogy az osztrák finomítók még a lefolyt évben sem kísérelték meg az elsőrendű amerikai petroleummal való versenyt. A magyar és osztrák petroleumnak Németországba irányuló kivitele azonban kedvező viszonyok között fejlődik. Első sorban közreműködik ebben Németország kedvező fekvése, másodsorban a német fogyasztók rokonszenvé, amely inkább a mi petroleumunk mellett foglal állást, mint az orosz és román petroleum mellett. Igen jelentékeny tényező azonban az is, hogy a magyar és osztrák gyárak, illetve petroleumkiviteli cégek megfelelő előzékenységet tanúsítanak a német megrendelőkkel szemben, úgy hogy petroleumbehozatalunk további emelkedése attól fog függni, hogy ez a mi előzékenységünk az amerikaiak erőlködésével szemben tovább is megmaradjon és fokozódik-e. Az amerikaiak ugyanis mindent és minden irányban elkövetnek, hogy kellemelessen versenytársuktól megszabaduljanak.

Vasérc-kohók Fiumében. Kissé különös, hihetetlennek látszó hírről számol be fiumei tudósítónk. Eszerint néhány német és belga tőkepenzes egy nagyobb budapesti pénzintézettel társulva, Fiumében nagyszabású kohókat akar felállítani. Ezekben a kohókban különösen Bosznia nyers vasércit akarja feldolgozni, ezenfelül Spanyolországból importált nyers vasércet is. A konzorcium részvénytársulatot alakít, amelynek székhelye Budapesten lesz s az új részvénytársaság alaptőkéje már biztosítva van.

Mélyfúrások a Szápárinál. A Szápári kőszénbánya részvénytársaság már régebben elhatározta, hogy a szénmedence pontos megállapítása érdekében új fúrásokat fog bányatelepén eszközölni. Mint értesülünk, a társaság most négy fúrást a Lapp Henrik-féle mélyfúrások, bányatelepek és mélyművek magyar részvénytársaságot bízta meg, amely a megbízás értelmében már legközelebb megkezdte a fúrásokat.

Új kőszénbánya társaság. Rappromhányi kőszénbánya társaság cég alatt Losoncon közkereseti társaság alakult a nógrádmegyei Kisromhány községben feltárt kőszénrétegek kiaknázására.

A vállalatok köréből. A Szápári kőszénbánya r.-t. részéről *Szinák Imre* igazgatósági tagsága és cégjegyzési jogosultsága a cégbírósnál bejegyeztetett. — A *Tudor accumulatorgyár r.-t.* alapszabálymódosítása, amely szerint alaptőkéje 1,000.000 K, amely 2000 darab egyenkint 500 korona névértékű bemutatóra szóló részvény, a cégjegyzékbe bevezetett. — A *Kolozsvári kőszénbányar.-t.*, amely 1907-ben Párisban tartotta alakuló közgyűlését, most cégjegyeztette magát Magyarországon. A cégjegyzés szerint a magyarországi üzlet tőkéje 50,000 korona. A vállalat magyarországi képviselője *Selényi Marcel*, akinek cégjegyzési jogosultsága van.

Mi újság Brennbergben? Ez a kérdés foglalkoztatja már hetek óta a magyar bányász közönséget. Is bár a brennbergi eseményeknek állandó rovatot nyithatnánk, mégis alig tudunk valami újsággal vagy éppen örvendetes fordulatról szóló hírral kedveskedni. Valamit azonban mégis tudtul adhatunk olvasóinknak. *Nyirő Béla* főbányatanácsos a polgármester társaságában két nap is kint volt Brennbergben, hogy újabb kísérletet tegyen az egyezsége és az elbocsátott munkásoknak a társadalmi való viszonyát

megállapítsa. Összehívták a társáda hat munkás választmányi tagját, akik előtt a polgármester értesítése szerint, Riedl igazgató kijelentette, hogy bár a sztrájkba lépő munkások elvesztették a társádjához való igényüket, ő a befizetések arányában méltányosan megállapítandó összeg kiutalványozása ellen nem tesz kifogást. A főbányatanácsos is megígérte ez irányú hathatós közreműködését. Összehívták azután a sztrájkoló munkásokat, hogy újból a lelkiükre beszéljenek. A polgármester tudatta velük, hogy a városi erdőben, köfőjtőkben és az állami építő hivatalnál kaphatnak ideiglenesen munkát. A munkások azonban kijelentették, hogy ők csak a bányában hajlandók dolgozni s csak abban az esetben, ha a társaság valamennyiüket visszafogadja. A polgármester és a főbányatanácsos azután megállapították, hogy már száz új munkás dolgozik lenn a bányában, mely a jövő héten már teljesen üzemképes és széntermelő lesz. Az elmúlt vasárnap a soproni szociáldemokrata munkások népgyűlést tartottak, amelyen a brennbergi eseményekkel foglalkoztak. A népgyűlésen a polgárság is nagy számban vett részt. A mozgalom okait németül Baron Ede, a bányászervezetek vezetőségi tagja fejtette ki. Ismertette azt a különleges viszonyt, miben a bányászság él, reámutatott a sztrájk igazi okaira és arra, hogy a bányatársaság a bányászok fogyasztási szövetkezetét el akarja venni a munkásoktól és a munkaidőt két órával felemelni és azért 10 fillér bérjavítást ígérnek a munkásoknak. Addig nem volt kifogása a társaságnak, míg a munkás pálinka- és alkoholfogyasztó volt, de mikor öntudatra ébredt és emberi jogokat követelt, akkor sztrájkba kergette őket. Vádat emel a polgármester ellen, hogy türte, hogy a bányászokat az utcára dobják, nem törődve betegekkel, gyermekekkel. Nagy hatást kellett beszédének az a része, melyben a bányamunkás sanyaru helyzetét festette és kimutatta, hogy az ilyen munkásnak egy évben átlag csak 6—700 korona a keresménye s míg a munkások mintegy 31.000 koronát fizettek be a bányatársádjába, az igazgatóság mindössze 2100 koronával járult hozzá e jótékony intézményhez. Hatott a szónoknak az a leleplezése, mikor az igazgatónak egy hozzá intézett levélre adott válaszából kimutatta, hogy a város kárára a brennbergi szén helyett porosz szénrel üzérkedik. Reámutatott a soproni közönséget fenyegető nagy kárra és arra is, hogy a mostani békés munkásokat micsoda féktelen, vad szenvedélyű idegen munkásság váltja fel. A társaság emberietlen érzését dokumentálta, felmutatott egy másik bányából a népgyűlés előtt érkezett expressz-levelet, melyben a soproni társaság 51 megrendszabályozott nevét az összes magyarországi bányákkal közölte, hogy ezek munkát ne kapjanak. Ezután Garbai Sándor budapesti pártvezér beszélt magyarul a sztrájk előzményéről és okairól.

A bányatulajdonos egyenruhája. Bazini tudósítónk írja nekünk a következő érdekes sorokat: Klima Lipót cs. és kir. nyugalmazott százados, kir. tanácsos és bányatulajdonos a minap megújította a szerződését a várossal, hogy a hegyekben remélt, nagymennyiségű antimon kiaknázása érdekében a furásokat továbbra is végeztesse. Mikulik Milos városi főjegyző az alkalomból azt indítványozta, hogy vétessék föl a szerződésbe egy pont, amely tiltsa el Klimát attól, hogy az erdőben egyenruhában jelenhessen meg. Az indítványt Mikulik főjegyző azonnal indokolta, hogy Klima századosnak egyenruhában nagyobb a tekintélye a városi alkalmazottak előtt, mint a tisztviselőké, ami a főjegyző szerint nem tűrhető. A pénzügyi bizottság, amely nem olyan féltékeny a tekintélyére, mint a főjegyző, a tárgyalás során elvetette a hui indítványt.

Szerencsétlenül járt bányamunkás. Petrozsényben halálos szerencsétlenség érte Jank Juon bányamunkást. Munka közben két vasuti kocsi ütközője közé került, amelyek teljesen összelapították. Néhány órával a szerencsétlenség után Jank a petrozsényi kórházban meghalt.

Szénforgalom. A magyar kir. államvasutak vonalai mentén felvő közszénbányák az október hó 21-étől 30-áig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 13,344 kocsirakomány szénat adtak fel; 796 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten és 394

kocsirakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (X/15-től X/31-éig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2,224 vasuti kocsit raktak meg; 133 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

Lapunk mai számához a Günszt és Székely cég prospektusa van mellékelve, amelyet olvasóink figyelmébe ajánlunk.

Pályázat. A selmecbányai m. kir. bányaeigazgatóság irodájában kinevezés folyán egy irodai altiszti (irodasegédi) állás, — ennek előléptetés útján való betöltése, esetében pedig a bányaeigazgatóság kerületéhez tartozó segédaltisztek létszámában egy segédaltiszti (bánya- esetleg kohófelügyelői) állás töltendő be. Az irodasegédi állás az altisztek II. fizetési osztályának 3. fokozatában rendszeresített évi 800 korona fizetés és 200 korona fizetés természetével bíró személyi pótlékkal, továbbá természetben adott lakással, avagy ennek hiányában a szabályszerű lakpénzzel és 24 ürköbméter évi tüzfajárandósággal, — a netán betöltendő segédaltiszti állás pedig a segédaltisztek fizetési osztályának 2. fokozatában rendszeresített évi 600 koron fizetéssel, 100 korona személyi pótlékkal, természetben adott lakással avagy ilyenek hiányában az alkalmazás helyének megfelelő szabályszerű lakpénzzel és 20 m³ évi tüzfajárandósággal van javadalmozva. Úgy az irodai altiszti, mint a segédaltiszti állásra pályázóktól megkívánatik a bányásziskolának jó sikerrel történt elvégzése, azonkívül a fémnyászatnál vagy pedig a fémkohászatnál előforduló üzemi és irodai teendőknél gyakorlati ismerete, nemkülönben a magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes bírása. Az irodasegédi állásra pályázóktól megkívánatik még az irodai kezelésben való jártasság is. A pályázók felhivatnak, hogy sajátkezüleg írt és egy koronás bélyeggel ellátott a fennebbi kelleket igazoló, valamint eddigi szolgálataikat, életkorukat, ismereteiket és képességeiket feltüntető okmányokkal főszerelt kérvényeiket az illető előjáró hatóság útján folyó évi december hó 15-ig a bányaeigazgatósághoz nyújtsák be. Oly folyamodók, kik állami szolgálatban nem ülnek, kérvényeiket azon vármegyey vagy város főispánja útján tartoznak benyújtani, melynek területén laknak, — s egészségi állapotukat közbiztonsági orvos által kiállított és a kérvényhez csatolt orvosi bizonyítvánnyal kötelesek igazolni.

✻ KÜLFÖLDI HIREK. ✻

Kísérleti állomás bányarobbanások tanulmányozására. A courriéresi bányászerecsétlenség hatása alatt a francia szénbányák elhatározták, hogy hasonlóan a belga kísérleti állomásokhoz, Liévinben a bányákban előforduló exploziók tanulmányozására egy teljesen felszerelt kísérleti telepet állítanak fel. A gépház berendezése egy áramátalakító telepből áll, amely 5000 Volt feszültségű egyenáramot állít elő. Az elektromos energiát részben egy husz lóerős villamos motor táplálására használják, amely egy Rateau-féle kettős kompresszor hajtására szolgál, részben pedig a szénörölő malom és a ventilátor hajtását ellátó elektromotorokhoz vezetik. A kísérletek végzésére két akna szolgál, melyeknek egyike a földbe van süllyesztve és robbantóanyagokkal való kísérletezésre szolgál, a másika a föld felett nyer elhelyezést, egy darabon vasbetonból, további részében fából készült és benne bányalégnek szénpor jelenlétében való robbanását idézik elő. A légkompresszor másodpercenként 750 l. levegőt szállít, amelynek nyomása 1500 mm. vízoszlopmagasságnak felel meg. E kompresszor arra szolgál, hogy a szénörölő malom által előállított finom szénport a kísérleti aknába bevezesse; a bányaléggel való keveredést előidézzé és a robbanás megtörténte után az aknát a szénportól légáram segítségével megtisztítsa. A robbanáshoz szükséges bányaléget egy 1600 m. hosszú csövezetékhez hozzák a lívinyi bányából, ahol két forrást használnak fel e célra, melyeknek napi szolgáltatmánya 75 köbméter, igen tiszta, 85—93% me-

than tartalma gáz. Ezt a gázt egy 300 m³ űrtartalmu harangban fogják fel, ahonnan egy kisebb 25 m³-es harangba bocsátják, amelynek nyomása változatható. A kísérleti állomás központjából ilyenkor lehetővé válik a legkülönbözőbb viszonyok között létesülő robbanásokat előállítani és megfigyelni, ami a bányakatasztrófák elkerülése szempontjából bizonyára elsőrendű fontossága.

Az ausztráliai bányák államosítása. Uj-Dél-Wales törvényhozó gyűlésében legutóbb azzal a kérdéssel fordultak a miniszterelnökhöz, vajjon hajlandó-e oda hatni, hogy a szénbányaművek tulajdonosait rábírja a bányászokkal való nyilvános értekezlet megtartására, avagy pedig megkísérli-e néhány szénbányának egyelőre állami kezelésbe való átvételét, hogy ezzel segítsen az általános szükségén. A miniszterelnök az a hangoztatta válaszában, hogy a munkának ismét és sürgősen való megkezdését a közjó kívánja. Nincs csak a munkaadók és munkások, hanem az ausztráliai ipar érdekében is azt javasolja, hogy a bányatulajdonosokkal egyezzenek meg, hogy a munkát ismét meg lehessen kezdeni. Az értekezletet az általa meghatározandó időben majd megnyitják. A bányaművek államosításának kérdése kívül esik a mostani sztrájk dolgán. Az államosítás több milliónyi kiadással járna s a közjólétnek nem nyújtana nagyobb biztosítékot annál, mint a mi most van. A bányászok sztrájkja miatt a gyapoteladást bizonytalan időre elhalasztották. Több vasúti állomáson nem vesznek föl gyapotot, mert Szidneyben nagy a gyapotáru torlódása.

Olaszország bányászatról. Olaszországban az 1908. évben a bányászat valamennyi ágazatában visszafejlődés mutatkozott, kivételt képezett a lignit-termelése. Ennek főokát a tőke drágulása képezte, amely a beállott árfolyamesésnél képtelen volt újabb értékeket előteremteni. Első sorban a sienai kénés- és fémbányákban mutatkozott a pénzhány és egyelőre kizártnak tekintik a vállalatnak az előző terjedelemben való további üzem-bentartását.

Az amerikai bányakatasztrófa. Megdöbbentő katasztrófa történt Cherryben (Illinois) a St. Paul Coal Company bányájában. A katasztrófiát robbanás okozta, amely hihetetlen pusztítást vitt véghez. A katasztrófa 250 bányásznak oltotta ki az életét. A robbanás a bányát teljesen elpusztította.

✂ ÜZLET, SZÁLLÍTÁSOK. ✂

Nagy rézszállítás. A magyar királyi rézpörölyhivatal 600 (hatszáz) métermázsas ócska vörös rezet, esetleg aranyos ezüst tartalmu nyers rezet óhajt beszerezni, mely mennyiség szállítására nyilvános pályázatot hirdet. A szükségelt ócska réz vagy nyers réz legkésőbb 1909. év végéig szállítandó, s legalább 95 százalékos réz tartalmazzon. A nemes fémet tartalmazó nyers rézből vagy minta küldendő, vagy pedig annak métermázsánkénti arany, ezüst tartalma közlendő. A felajánlott mennyiség beszercebányai m. kir. rézpörölyhivatalhoz bérmentve szállítandók, hol kalmár-mérleggel fog lemérlegettetni s ezen alkalommal telált súlyból 2 százalékos Calo lesz levonva. Bántpénz fejében a szállítandó fém-összértékének 5 (öt) százaléka akár készpénzben, akár pedig óvadékképes értékpapirokban a selmecbányai m. kir. bányakerületi főpénztárnál vagy bármely más hazai állampénztárnál, adóhivatalnál teendő le. Az ajánlatok november 28-ig nyújtandók be a beszercebányai m. kir. rézpörölyhivatalnál.

A selmeci bányagazgatóság árlejtése. A selmecbányai m. kir. bányagazgatóság a kerületébe tartozó bányaműveknél szükséges mintegy 760 métermázsas repceolaj szállítására verseny-tárgyalást hirdet. Ajánlati határidő december 11.

IRODALOM.

A Bányászati és Kohászati Lapok legutóbbi száma most jelent meg érdekes tartalommal. A főbb közlemények: Jónásch Antal: A Raapke-féle konverterben folytatott kisbesszemerezési üzemről. Dr. Papp Károly: A Bihar-hegység dényugati lejtőjének érteermőhelyei. Neuschventner Ferenc: A rézejtés különlegességei. Zsigmondy Árpád: Kérdések és megfigyelések a bányaszellőztetésről illetőleg. Rákóczy Sámuel: A bányász pozíciója társadalmunkban. Oczwirk Nándor: A bányászati szakvélemények kérdéséhez. Kötelező kalóriaegységek a szén és gáz kereskedelmi értékeléséről.

✂ SZERKESZTŐI ÜZENETEK. ✂

Olajtüzelő. Álláspontunkat már több ízben körvonalaztuk. Ez a hely nem alkalmas arra, hogy itt behatóan foglalkozzunk vele. De hiszen ez az ügy még nem került le véglegesen a napirendről. Mi méltányolnunk tudjuk a magánérdekeket, de hidje el, országos kérdésben soha sem lehet egyesek érdekét nézni. A közérdek az első s egyesek miatt nem szabad veszedelmes helyzetbe sodorni az összédekelliséget. A magyar szénbányászat érdekét sértően, ha a kormány nem fogja föl a kérdést, amint azt a közelműltben tette, amikor a nyersolajkedvezmények dolgában kellett döntenie.

B. D. Zágráb. Igaza van. Nem kell horvatul értenie, hiszen megértik ott, ha magyarul beszél.

Átruházó Nagybánya. A zárkutatmány átruházásáról beadványt kell intéznie a bányahatósághoz, amelyet mind a két fél ír alá. A beadványhoz az eredeti kutatási engedélyt kell mellékelni. Ennyi az egész.

A. J. Budapest. Elismerő sorait köszönjük. Előfizetését várja a kiadóhivatal.

B. L. Azt hisszük, a legutóbbi hozzászólások nagyban hozzájárulnak a kérdés tisztázásához. A kérdéses passzus bent marad, mint látja, a tartalom összefüggő volta és a technikai kivétel szempontjából. A pénzverésről szóló dolog legközelebb sorra kerül.

R. O. Kolozsvár. Tessék az illető bányakapitánysághoz fordulni, ott pontos és hiteles adatokkal szolgálnak.

Richard Voticky

■ ■ KLADNO (Csehország) ■ ■

Szállít:

bánya-bőröltönyöket.

(B. 223/45) Bányász részére nélkülözhetetlen.

Raktár mindenféle műszaki célokra szolgáló bőrművekből. Bőrhajtósíjak gyártása gyárüzemek részére.

Saját gyártmányu FÉNYMÁSOLÓPAPIR és VÁSZON, MÁSOLÓPAPIR, VIASZ és Telefon 28-48.
CREAT-PAPIR, fénymásolatok, autografiák, FÉNYMÁSOLATI BERENDEZÉSEK

FELLNER LEO műszaki papirogyár Kőzp. iroda és raktár, villamos üzemű gyártelep
Budapest, V., Váci-ut 4. sz.

(B. 197 43)

Sürgős esetben fénymásolatok az esti órákban is készülnek villanyfény mellett.